

Katarzyna Furmaniak

Uniwersytet Gdański

Świat według *fikcjoholika* Neologizmy tworzone przez internetowych miłośników (pop)kultury

W czasach, gdy coraz częściej wyświetla się w kinach wysokobudżetowe sequele powszechnie lubianych filmów¹, publikuje się kolejne fanfikogenne powieści, a w sklepach z gadżetami dla *geeków* (zob. np. GeekUp.pl, DystryktZero.pl, Frogles.pl, ThrillMill.pl) powiększa się asortyment, przybywa miłośników (pop)kultury, którzy chcą rozmawiać o pozna(wa)nych utworach i ich bohater(k)ach. Zdarza się, że brakuje im odpowiednich określeń, tworzą więc nowe wyrazy i/lub adaptują anglojęzyczne terminy.

Wokół pewnych dzieł (filmowych, literackich itp.) powstają fanomy, czyli grupy fanów². Kolekcjonują oni przedmioty nawiązujące

¹ W samym tylko 2017 roku wyszły następujące odsłony popularnych serii: *Gwiezdne wojny: Ostatni Jedi*; *Jumanji: Przygoda w dżungli*; *Blade Runner 2049*; *Transformers: Ostatni Rycerz*; *Obcy: Przymierze* i *Piraci z Karaibów: Zemsta Salazara*, a także filmy rozbudowujące MCU (*Marvel Cinematic Universe*) i DCEU (*DC Extended Universe*): *Thor: Ragnarok*; *Spider-Man: Homecoming* i *Strażnicy Galaktyki vol. 2* oraz *Wonder Woman* i *Liga Sprawiedliwości*.

² Anglojęzyczne definicje zawierają zazwyczaj określenia *subkultura* i *społeczność*, por. *Oxford Dictionaries*, <https://en.oxforddictionaries.com/definition/fandom> [dostęp: 09.04.2018], podkreślają też ogromny entuzjizm fanów, por. *Cambridge Dictionary*, <https://dictionary.cambridge.org>.

do uwielbianej serii (np. kubki, t-shirty z wizerunkiem protagonisty), oglądają spin-offy³, wymieniają się plotkami oraz teoriami dotyczącymi zakończenia. Od zwykłego odbiorcy odróżnia ich przede wszystkim ogromna aktywność – przykładowo fan Harry’ego Pottera może nie tylko zbierać książki rozgrywające się w świecie przedstawionym przez Joanne Kathleen Rowling, ale i dzielić się własną twórczością (m.in. fanfikami, fanartami) na portalach internetowych.

Zjawisko to wnikliwie opisuje Piotr Siuda:

Fandomy to społeczności fanów różnorodnych zjawisk z kręgu kultury popularnej. [...] Skupieni w fandomach fani to grupa odbiorców tekstów medialnych niezwykle zaangażowana w proces odbioru. Po pierwsze, mają oni ogromną wiedzę na temat ulubionego produktu, wielokrotnie go odczytują, obcuja z nim nie raz czy dwa, ale wręcz kilkadziesiąt, jeśli nie więcej razy. Po drugie, fan jest idealnym konsumentem, starającym się zakupić wszystko lub prawie wszystko, co z danym produktem jest związane. Po trzecie, fan poprzez wtórną produkcję dąży do intensyfikacji swojej przyjemności wynikającej z kontaktu z danym tekstem – jest nie tylko konsumentem, ale i twórcą tekstów opartych na oryginale [Siuda 2008: 239].

Internet (fora dyskusyjne, blogosfera czy rozmaite portale społecznościowe) pozwolił fan(k)om, należącym dawniej do mniejszych, hermetycznych grup [Kulesza-Gulczyńska 2014: 167–168] na (roz)budowę społeczności. Dzięki niemu łatwiej organizuje się

org/dictionary/english/fandom [dostęp: 05.04.2018]. Wyraz *fandom* odnotowano po raz pierwszy w 1903 roku (por. Merriam-Webster, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/fandom>, dostęp: 09.04.2018). Warto dodać, że znajduje się on już w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN*, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/fandom.html> [dostęp: 09.04.2018].

³ Mianem *spin-offu* określa się utwór powstały na podstawie innego, cieszącego się dużą popularnością utworu. Tworzy się go np. wtedy, gdy jedna z pierwszo- lub drugoplanowych postaci zdobywa sympatię widzów (zob. *Anioł ciemności*, *spin-off* serialu *Buffy: Postrach wampirów*).

zloty i konwenty (zob. np. PotterCon dla miłośników Harry'ego Pottera, Holokron dla wielbicieli *Gwiezdnych wojen*, Festiwal Fantastyki Pyrkon), w trakcie których zacieśniają się więzi między przyjaciółmi, wcześniej jedynie wirtualnymi. Tego rodzaju spotkania, jak również udział w internetowych akcjach i dyskusjach stanowią istotną część życia w fandomie. „Kultura fanowska – podkreśla Siuda – to kultura oparta na aktywnej partycypacji i współdziałaniu” [Siuda 2008a: 239].

Co sprawia, że niektóre dzieła wzbudzają tak wielkie zainteresowanie? Chcąc nazwać jedną z cech charakteryzujących popularne i uwielbiane (o)powieści, internauci wymyślili przymiotnik *fanfikogenny*⁴ (powstały w wyniku połączenia wyrazu *fanfik*, oznaczającego tekst na podstawie kanonu, czyli utworu oryginalnego⁵, oraz członu *-genny*, por. *rakogenny*, *patogenny*). Określenie to, użyte przeze mnie we wstępie, wskazuje na zdolność do rozbudzania wyobraźni; fanfikogenna seria (m.in. książki o Harrym Potterze, *Gwiezdne wojny*, uniwersum Tolkiena), czego dowodzą liczne fankluby i portale przedstawiające opisane w nich światy czy bohaterów, sprzyja tworzeniu fanfików.

Takim właśnie neologizmom słowotwórczym, pochodzącym z blogów i stron o tematyce (pop)kulturowej, poświęciłam niniejszy artykuł⁶. Wybrałam je ze względu na oryginalność i wspólną

4 Fanfikogenny może być utwór (film, książka), por. „[...] jest rzeczą absolutnie zdumiewającą, jak bardzo fanfikogenna jest VII część *Gwiezdnych Wojen*”, zob. Mara, *Re: Gutkurr w skórze banty*, 15.03.2017, <http://forum.mirriel.net/viewtopic.php?f=15&t=24352#p435686> [dostęp: 11.04.2018], a nawet scena, por. „scena na lądowisku jest tak cudownie fanfikogenna”, K. Czajka, *Wszystko, o czym milczymy, czyli Przebudzenie Mocy*, 21.12.2015, https://www.goodreads.com/author_blog_posts/9616680-wszystko-o-czym-milczymy-czyli-przebudzenie-mocy-spoilery [dostęp: 10.04.2018].

5 O zjawisku *fan fiction* pisały Agata Włodarczyk i Marta Tymińska [Włodarczyk, Tymińska 2012: 90–111].

6 Artykuł ten zawiera fragmenty materiału badawczego analizowanego w ramach pracy doktorskiej zatytułowanej *Formacje słowotwórcze w tytułach wpisów blogowych i pisanej pod kierunkiem prof. UG, dr hab. Ewy Badydy*.

tematykę [wszystkie odnoszą się bowiem do rzeczywistości znanej miłośni(cz)kom (pop)kultury], a następnie pogrupowałam według podstaw słowotwórczych. W zebranych materiale dominują wyrazy zainspirowane angielskimi rzeczownikami *nerd* i *geek*; oprócz nich wyróżniłam konstrukcje derywowane m.in. od słów *fan*, *hate* i *spoiler*. Wśród wykorzystanych formantów znalazły się m.in. *-owisko*, *-ostwo* (jeden z częściej występujących sufiksów), *-ozja*, *-ka*, *-ica*, interfiks *-o-*, prefiks *bez--* człon *-logia* oraz *-żerca*.

Zanim omówię neologizmy mające w podstawie słowotwórczej wyraz *nerd*, wyjaśnię pokrótce, kogo można określić tym mianem. Nerd to, jak podpowiadają słowniki angielsko-polskie, kujon, oferma, gamoń, nieudacznik, frajer, palant, łamaga, maniak komputerowy (*computer nerd*), fajtlapa i spec⁷. Z wymienionych określeń wyłania się (mimo sugerowanej wiedzy na temat nowoczesnych technologii) negatywny obraz człowieka, zazwyczaj mężczyzny, nieprzystosowanego do życia w towarzystwie. Pozbawiony konwencjonalnej urody (nierzadko przedstawia się go jako chuderławego okularnika), umiejętności społecznych i/lub inteligencji emocjonalnej, nie potrafi zdobyć przyjaciół ani ukochanej. Zna się za to na naukach ścisłych, chętnie czytuje komiksy czy zasiada do gier komputerowych⁸.

Choć jeszcze niedawno wyraz *nerd* budził jedynie pejoratywne skojarzenia (zob. np. amerykański film *Revenge of the Nerds*

7 Tłumaczenia podane za słownikami: Ling.pl, <https://ling.pl/sownik/angielsko-polski/nerd> [dostęp: 09.04.2018], Translatica PWN, <https://translatica.pl/szukaj/po-polsku/nerd.html> [dostęp: 09.04.2018], PONS [2001–2018], <https://pl.pons.com/t%C5%82umaczenie?q=nerd&l=enpl&in=&lf=en> [dostęp: 09.04.2018].

8 Cechy wymienione w tym akapicie występują w anglojęzycznych definicjach (por. „someone who seems only interested in computers and other technical things” [Longman Exams Dictionary 2007: 1023]; „a person, especially a man, who is not attractive and is awkward or socially embarrassing”, Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/nerd> [dostęp: 09.04.2018]; „a foolish or contemptible person who lacks social skills”, Oxford Dictionaries, <https://en.oxford-dictionaries.com/definition/nerd> [dostęp: 09.04.2018].

z 1984 roku, przetłumaczony jako *Zemsta frajerów*), dzisiaj pojawia się on również w bardziej pozytywnych kontekstach (zob. np. książka kucharska *Wegan nerd. Moja kuchnia roślinna* Alicji Rokickiej; *nerd* oznacza tutaj kogoś nie tylko zafiksowanego na punkcie kuchni wegańskiej, ale i dysponującego ogromną wiedzą na jej temat).

Przywołany powyżej stereotyp dotyczy przede wszystkim mężczyzn, mimo że nie brakuje kobiet odpowiadających przytoczonej definicji lub jej elementom (przykładowo 37% polskich graczy konsolowych to kobiety⁹). Zapewne w odpowiedzi na to pominięcie powstały, dzięki sufiksom typowym dla form żeńskich: *-ka* oraz *-ica* [Grzegorzczkowska 1979: 52–53], neologizmy *nerdka* i *nerdzica*.

Internauci szukają też rzeczownika, który najlepiej oddawałby istotę bycia nerdem (zob. np. *nerdostwo*, *nerdyzm*, *nerdziarstwo*, *nerdofilia*). *Nerdofilia*, czyli „upodobanie do (tematów typowych dla) nerdów”, stanowi złożenie jednostronnie motywowane z członem *-filia*, sygnalizującym zamiłowanie do czegoś (por. *bibliofilia*, *anglofilia*), *nerdziarstwo* przypomina zaś *nudziarstwo*. Dodatkowo wśród podanych przykładów dostrzec można derywaty proste zakończone sufiksami *-ostwo* i *-yzm*.

Jak stać się nerdem lub nerdką? Z pewnością warto zainwestować w nerdowskie gadżety, zajrzeć na popularne nerdowisko („miejsce, gdzie nerd spotyka się z innymi nerdami”) i przeżyć kilka nerdgazmów. Kogo raz dopadnie nerdoza, ten prędko nie wyjdzie z tego stanu. Wymienione wyrazy utworzono za pomocą sufiksów *-owski* (charakterystycznego dla przymiotników) oraz *-owisko* (widocznego w nazwach miejsc, por. *łodowisko*, *wrzosowisko* [Grzegorzczkowska 1979: 47–49]). Derywat złożony *nerdgazm* (*nerd* i *orgazm*, ucięcie *or-* z drugiego członu) oznacza przyjemność odczuwaną przy obcowaniu z uwielbianym tekstem kultury, „szczęście fana”,

⁹ Dane pochodzą z 2017 roku, por. *The Polish Gamer 2017*, <https://new-zoo.com/insights/infographics/the-polish-gamer-2017/> [dostęp: 9.04.2018].

jeśli skorzystać z objaśnień Katarzyny Wężyk¹⁰. Nerdozą (*nerd* i sufix *-oza*) nazywa się stan, w jakim pozostaje nerd; niektórzy mierzą nawet jej poziom (im wyższy, tym więcej aluzji (pop)kulturalnych się rozumie) albo piszą wprost o objawach.

Ponadto na blogu *Rozkminy Hadyny*, prowadzonym od 2013 roku przez *Hadynę*, znalazł się cykl wpisów zatytułowany *Nerdozja*¹¹ (autorka przybliżyła w nich utwory skierowane zwłaszcza do nerdów, zob. np. post poświęcony publikacji *How to Speak Wookiee: A Manual for Intergalactic Communication*). Neologizm ten zawiera sufix *-ozja* (por. *wirtuozeria*, *sympozja*).

Druga z wydzielonych przeze mnie grup składa się z wyrazów pochodzących od angielskiego słowa *geek*, czyli – według słowników angielsko-polskich – dziwaka, nudziarza, maniaka komputerowego, entuzjasty technologii cyfrowych i specjalisty w danej dziedzinie¹². Zajrzawszy jeszcze do źródeł anglojęzycznych¹³, możemy zdefiniować *geeka* jako niemodnego lub przynajmniej ekscentrycznego pasjonata z imponującą, lecz wyraźnie sprofilowaną wiedzą.

Z uwagi na liczne podobieństwa (zob. np. znajomość nowoczesnych rozwiązań technologicznych) należałoby się zastanowić, czym różni się *geek* od *nerda*. Określenie *geek* cieszy się (coraz większą) popularnością, podczas gdy *nerd* wywołuje bardziej negatywne

10 Katarzyna Wężyk umieściła ten wyraz w artykule o Ranczu Obi-Wana, „zagracanym raju geeków i nerdów”, por. K. Wężyk, *Nerdgasm, czyli szczęście fana: „Nie ufaj swoim oczom, użyj uczuć”*, 20.11.2015, <http://wyborcza.pl/1,135424,19218531,nerdgasm-czyli-szczescie-fana-nie-ufaj-swoim-oczom-uzyj.html> [dostęp: 9.04.2018].

11 Obecnie w ramach wspomnianego cyklu opublikowano osiem wpisów (dane z dnia 10.04.2018).

12 Aby przekonać się, jaki obraz *geeka* przedstawiają słowniki, ponownie przejrzałam miejsca wymienione w przypisie szóstym.

13 Por. „someone who is not popular because they wear unfashionable clothes, do not know how to behave in social situations” [*Longman Exams Dictionary* 2007: 632]; “a knowledgeable and obsessive enthusiast”, zob. *Oxford Dictionaries*, <https://en.oxforddictionaries.com/definition/geek> [dostęp: 9.04.2018].

skojarzenia¹⁴. Sami zainteresowani zauważają też zmianę w postrzeganiu *geeków*:

Dziś bycia *geekiem* nie należy się już wstydzić – pisze Natalia Dołżycka, autorka blogu *Jestem Geekiem*. – *Geek* pozbył się etykiety nieprzystosowanego dziwaka, a został gadzeczniarzem, miłośnikiem (głównie) filmów, komiksów i gier, co ciekawe – rzadziej książek. Określa w zasadzie każdego, kto w minimalnie większym stopniu niż przeciętny interesuje się popkulturą, ze szczególnym wskazaniem na fantastykę, horror, s-f. i komiksy [Dołżycka 2015].

*Geek*¹⁵ okazuje się zatem gadatliwym entuzjastą, powtarzającym anegdoty ze świata (pop)kultury, *nerd* częściej przywołuje zaś na myśl inteligentnego, lecz niezaradnego introwertyka.

Kiedy przyjrzymy się zgromadzonym poniżej neologizmom, dostrzeżemy natychmiast, że pewne konstrukcje podobne są do tych, które omówiłam wcześniej, zob. np. przymiotnik *geekowski* (por. *nerdowski*) czy rzeczownik *geekostwo*, czyli „istota bycia *geekiem*” (por. *nerdostwo*), nie zabrakło wśród nich jednak oryginalnych propozycji słowotwórczych. Do wyrazów zainspirowanych słowem *geek* należą m.in. *geekostwo*, *geekfest*, *geek-neza*, *geekologia*, *postgeek*, *postgeekizm* oraz *geekoza*.

Formacje *postgeek* i *postgeekizm* powstały najprawdopodobniej ze względu na niejednorodny wizerunek *geeka* w ostatnich latach, człon *post-* występuje bowiem w złożeniach nazywających późniejszą wersję kogoś lub czegoś¹⁶. Nauka o *geekach* i wspomnianym

¹⁴ Jak podaje portal *The Guide to Master's Programs in IT*, 66% mileniśców uważa je za komplement, a 87% zankietowanych osób woli je od określenia *nerd*, por. *The Guide to Master's Programs in IT*, <http://www.mastersinit.org/geeks-vs-nerds/> [dostęp: 10.04.2018].

¹⁵ Dzisiejszą społeczność *geeków* (w tym kobiet) analizowała Kristina Busse [Busse 2013: 73–91].

¹⁶ Jest to „pierwszy człon wyrazów złożonych tworzący nazwy i określenia osób, rzeczy lub zjawisk występujących później od czegoś lub będących

już *geekostwie* zyskała – wzorem innych złożzeń jednostronnie motywowanych z częstką *-logia* (por. *socjologia*, *sejsmologia*, *epidemiologia*, *paremiologia*) – miano *geekologii*, analiza zestawiająca ze sobą dwa, trzy teksty kultury funkcjonuje natomiast jako *geekoz*a (np. porównawcza). Aby zdobyć sympatię czytelników, blogerzy i blogerki decydują się nieraz na publikację swojej *geek-nezy* (*geek-neza*, czyli „geneza zostania geekiem”).

Warto też pochylić się nad jedynym tutaj zrostem (zob. *geekfest*, czyli „święto, zabawa (dla) geeków”). Rzeczowniki *geek* i *fest* (por. ang. *festivity*, czyli „uroczystość”) połączyła zmiana akcentu. Derywacja prozodyczna stanowi rzadkość, dlatego większość wymienionych konstrukcji posiada formant afiksalny (w tym sufiksalny, por. *geekostwo*, prefiksalny, por. *postgeek*, interfiksalny, por. *geekologia*).

Oprócz tego *geek* widnieje czasem w internetowych nazwach własnych, głównie w nazwach blogów, zob. np. *Geekozaur* (prowadzony przez Macieja Sabata i Michała Stachyrę), *Catus Geekus* (prowadzony przez Magdalenę Adamiec). Pierwszy z nich to derywat złożony z ucięciem drugiego członu (*geek* i *dinozaur* w podstawie słowotwórczej), a drugi wystylizowano na łacinę za pomocą sufiksu *-us*.

Kolejna grupa powiązana jest z wyrazami *fan*, *fangirl*, *fanfik* i *fanart*, będącymi podwaliną przymiotników z sufiksami *-owy* i *-owski*, zob. *fanowski*, *fangirlowy*, *fanfikowy*, *fanartowy* (na ich tle wyróżnia się zanalizowane na początku artykułu złożenie *fanfikogenny*). Epitety te cechuje duża łączliwość; internauci piszą o fanowskiej (czyli „odnoszącej się do fana”) miłości, fangirlowych reakcjach, fanfikowej twórczości czy fanartowym konkursie. Gdy początkowy zapal przybiera znamiona niebezpiecznej obsesji, fan(ka) staje się psychofanem lub psychofanką. Zachowanie takiej osoby sprawia, że wydaje się ona – co sugeruje drugi człon tego derywatu złożonego: *psych[iczny]* – niemal chora psychiczna. Autor fanfików to fanfikciarz (por. *sekcjarz*), czynność, jaką wykonuje, nazywa się z kolei fanfikowaniem.

późniejszą formą czegoś”, por. *Słownik języka polskiego PWN* [1997–2014], <https://sjp.pwn.pl/szukaj/post.html> [dostęp: 11.04.2018].

Opowiadając o swoich uczuciach i działaniach w ramach fandomu, jedni blogerzy używają słów *fanostwo* („istota bycia fanem”), *fanowanie* („bycie fanem kogoś lub czegoś”) oraz *zafanienie* („zostanie fanem kogoś lub czegoś”), inni bazują natomiast na angielskim terminie *fangirl* (zob. np. *fangirlować*, *fangirlizm*). Mamy tutaj do czynienia z derywatami prostymi posiadającymi formant sufiksalny (zob. *fanostwo*, *fanowanie*) albo prefiksalnie-sufiksalny (zob. *zafanienie*; poza prefiksem *za-* i sufiksem *-enie* znalazła się tu oboczność *n : ŋ*). W konstrukcji *fangirlować* („entuzjazmować się kimś lub czymś, być fanką”) widać paradygmat czasownikowy z przyrostkiem tematycznym *-owa-/-uj-f*.

Inspirujący okazał się również *hate*, spolszczony jako *hejt* (zob. np. *hejczik*, *hejter(ka)*, *hejtometr*, *hejtować*, *hejterstwo*, *hejciarstwo*). Pod tym pojęciem skrywają się internetowe komentarze pełne nienawiści do kogoś lub czegoś. W wypowiedzi o charakterze ironicznym czy też w sytuacji, kiedy hejt przyjmuje postać łagodniejszej docinki, mówimy o hejniku, a dzięki hejtometrowi (por. *termometr*, *barometr*) da się zmierzyć poziom nienawiści. Anna Niepytalska-Osiecka omawiała już zapożyczenia z języka angielskiego *hate*, *like* i *fake*, a także pochodzące od nich derywaty (m.in. *hejcić*, *shejtować/zhejtować*, *zahejtować*, *hejterski*) [Niepytalska-Osiecka 2014].

Wraz z wielką popularnością współczesnych seriali przyszedł lęk przed spoilerami, czyli przedwcześnie zdradzającymi informacjami o zakończeniu danego utworu, np. o śmierci głównego bohatera (por. ang. *to spoil*, tj. „(ze)psuć”). Rzeczownik *spoiler* umieszczono w podstawie słotwórczej nowych wyrazów (zob. np. *spoilerowicz*, a więc „ktoś, kto umyślnie *spoil(er)*uje”, *spoilować*, *spoilerować*, *spoilowanie*). Internauci chętniej sięgają po formę *spoilerować* (34 200 wyników w wyszukiwarce) niż *spoilować* (19 300 wyników)¹⁷.

Czy bezokoliczniki typu *fangirlować*, *spoilerować*, *hejtować* można zaliczyć do neologizmów słotwórczych? Odpowiedzi nie są jednoznaczne. „Element *-ować* – zauważa Niepytalska-Osiecka

¹⁷ Dane z wyszukiwarek pochodzą z kwietnia 2018 roku.

– jest przyrostkiem tematowym i stanowi częstkę służącą do asymilacji wyrazów obcych. Jeśli przyjmie się takie stanowisko, to czasowniki [...] *hejtować* i *hejcić* należy uznać za elementy językowe zaadaptowane morfologicznie, nie zaś za derywaty właściwe” [Niepytalska-Osiecka 2014: 346].

W złożeniach jednostronnie motywowanych *fikcjoholik* oraz *popkulturoholik*, derywowanych od słów *fikcja* i *popkultura*, doszło do ucięcia części *alko-* (por. [*alko*]*holik*). Określa się nimi osoby uzależnione od fikcji lub popkultury. „Człon *-holik* wyodrębniony z wyrazu *alkoholik* jest dzisiaj produktywny w tworzeniu wyrazów oznaczających osoby uzależnione, np. *pracoholik*, *seksoholik*, *zakupoholik*; powstają też struktury analogiczne o żartobliwym zabarwieniu” [Sękowska 2004: 102].

Pozostałe neologizmy związane z uczestnictwem w fandomie także zapadają w pamięć (zob. np. *beznecie*, *betunek*, *konwentowicz*, *serialożerca*). Formant prefiksalnie-sufiksalnie (prefiks *bez-*, sufiks *-e*, oboczność *t* :) upodabnia *beznecie* („miejsce bez dostępu do [inter]netu”) do rzeczowników typu *bezrybie*, *bezdroże*, *bezprawie*. Gdy autor(ka) fanfików ma wątpliwości co do zgodności z kanonem czy poprawności gramatycznej, prosi kogoś bardziej doświadczonego o *betunek*, czyli wnikliwą redakcję i korektę napisanego utworu. Kontaminant ten (węzeł morfologiczny *-t-*, ucięcie *ra-* z drugiego członu) składa się z wyrazów *beta* i *ratunek*. „Funkcję korektora językowego – na co zwracają uwagę Włodarczyk i Tymińska – przejęły tak zwane w fandomie *bety* (od angielskiego *beta reader*)” [Włodarczyk, Tymińska 2012: 101]. Złożenie jednostronnie motywowane *serialożerca* z interfiksem *-o-* oznacza kogoś, kto namiętnie ogląda seriale (żywi się nimi, por. *mięsożerca*), a stały bywalec konwentów zasługuje na miano konwentowicza (*konwetowicz*, czyli „ten, kto jeździ na konwenty”; sufiks *-owicz*).

Rzeczowniki *nerd*, *geek*, *fan*, *hate* oraz *spoiler*, będące zapożyczeniami z języka angielskiego, cechuje ogromny potencjał derywacyjny, czego dowodzi materiał zgromadzony i zanalizowany w niniejszym artykule; ponadto świadczy on o dużej kreatywności językowej. Wśród zebranych neologizmów słowotwórczych domi-

nują derywaty proste z sufiksami –*ostwo* i –*owicz*, złożenia jednostronnie motywowane (m.in. takie z członem –*holik*) oraz rozmaite derywaty złożone (zob. np. *nerdgazm*, *psychofan*). Część z nich się upowszechni(ł)a, zob. np. *hejter* (599 000 wyników w wyszukiwarce), *psychofan* (109 000 wyników) czy *spoilerować* (34 200 wyników). Spopularyzowane w ten sposób konstrukcje pomagają miłośni(cz)kom popkultury porozumieć się. Pewne określenia są, dodajmy, na tyle hermetyczne, że osoby spoza fandomu mogłyby ich nie zrozumieć (zob. np. *betunek*). Wspólny język pełni funkcję grupotwórczą. Jak twierdzi Siuda:

Fani z całą pewnością tworzą wspólnoty o charakterystycznej, materialnej i duchowej kulturze (niezwykle ważnym elementem tej ostatniej jest specyficzny dla danej grupy język). [...] Wszystko to pozwala uznać fanów za subkulturę, odróżniając ich w ten sposób od innych, przeciętnych odbiorców. Subkultury fanów zaliczyć możemy do tzw. subkultur konsumpcji (*subcultures of consumption*), gdyż ich członkowie budują swoją odrębność od innych właśnie poprzez konsumpcję konkretnych produktów [Siuda 2008: 61].

Kiedy tylko pojawia się taka potrzeba (np. nowy stan, por. *beznecie*, typ człowieka, por. *spoilerowicz*, *konwentowicz*, czynność, por. *hejtować*, cecha, por. *fanfikogenny*, uczucie, por. *nerdgazm*), fani adaptują anglicyzmy znane im z anglojęzycznych portali i/lub wymyślają pomysłowe neologizmy.

Bibliografia

- Busse K. [2013], *Geek hierarchies, boundary policing, and the gendering of the good fan*, „Participations. Journal of Audience & Reception Studies”, vol. 10.
- Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org> [*fandom*, *nerd*] [dostęp: 09.04.2018].

- Czajka K. [2015], *Wszystko, o czym milczymy, czyli Przebudzenie Mocy*, https://www.goodreads.com/author_blog_posts/9616680-wszystko-o-czym-milczymy-czyli-przebudzenie-mocy-spoilery [dostęp: 10.04.2018].
- Dołżycka N. [2015], *Kim jest geek? O pochodzeniu i miejscu geeka w popkulturze*, <https://jestemgeekiem.pl/kim-jest-geek/> [dostęp: 10.04.2018].
- Grzegorzczkowska R. [1979], *Zarys słowotwórstwa polskiego*, wyd. 3 poprawione, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Kulesza-Gulczyńska B. [2014], *Znaczenie internetu w rozwoju fan fiction, czyli twórczość fanowska i nowe media*, [w:] *Media – kultura popularna – polityka. Wzajemne oddziaływania i nowe zjawiska*, Bierówka J., Pokorna-Ignatowicz K. (red.), Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków.
- Ling.pl, [https://ling.pl/slownik/angielsko-polski/\[nerd,geek\]](https://ling.pl/slownik/angielsko-polski/[nerd,geek]), [dostęp: 09.04.2018].
- Longman Exams Dictionary [2007], Pearson Education Limited, Edinburgh [*nerd, geek*], [dostęp: 5.04.2018].
- Mara [2017], *Re: Gutkurr w skórze banty*, <http://forum.mirriel.net/viewtopic.php?f=15&t=24352#p435686> [dostęp: 11.04.2018].
- Merriam-Webster, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/fandom> [dostęp: 05.04.2018].
- Niepytalska-Osiecka A. [2014], *O fejku, lajku i hejcie w polszczyźnie internetowej*, „Język Polski” 94, z. 4, s. 343–351.
- Oxford Dictionaries, [https://en.oxforddictionaries.com/\[fandom,nerd,geek\]](https://en.oxforddictionaries.com/[fandom,nerd,geek]) [dostęp: 09.04.2018].
- PONS [2001–2018], [https://pl.pons.com/t%C5%82umaczenie/\[nerd,geek\]](https://pl.pons.com/t%C5%82umaczenie/[nerd,geek]) [dostęp: 09.04.2018].
- Sękowska E. [2004], *Neologizmy słowotwórcze we współczesnej polszczyźnie (wybrane tendencje)*, „Eslavistica Complutense”, nr 4, s. 97–103.
- Siuda P. [2008a], *Wpływ Internetu na rozwój fandomów, czyli o tym jak elektroniczna sieć rozwija i popularyzuje społeczności fanów*, [w:] *Media i społeczeństwo. Nowe strategie komunikacyjne*, Sokołowski M. (red.), Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Siuda P. [2008b], *Fani jako specyficzna subkultura konsumpcji. Pomiędzy fanatyczną konsumpcją a oporem przeciwko konsumeryzmowi*, [w:] „Czas

- ukoł nas? „Jakość życia i czas wolny we współczesnym społeczeństwie*, Muszyński W. (red.), Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Skowronek B. [2017], *Hejt jako zjawisko lingwistyczno-medialne. Zarys problemu*, [w:] *Współczesne media. Gatunki w mediach*, t. 2, *Gatunki w mediach elektronicznych*, Hofman I., Kępa-Figura D. (red.), Lublin, s. 181–190.
- Słownik języka polskiego PWN* [1997–2014], <https://sjp.pwn.pl/szukaj/post.html> [dostęp: 11.04.2018].
- The Guide to Master's Programs in IT*, <http://www.mastersinit.org/geeks-vs-nerds/> [dostęp: 10.04.2018].
- The Polish Gamer 2017*, <https://newzoo.com/insights/infographics/the-polish-gamer-2017/> [dostęp: 09.04.2018].
- Translatica PWN*, [https://translatica.pl/\[nerd,geek\]](https://translatica.pl/[nerd,geek]) [dostęp: 09.04.2018].
- Wężyk K. [2015], *Nerdgizm, czyli szczęście fana: „Nie ufaj swoim oczom, użyj uczuć”*, <http://wyborcza.pl/1,135424,19218531,nerdgizm-czyli-szczescie-fana-nie-ufaj-swoim-oczom-uzyj.html> [dostęp: 09.04.2018].
- Wielki słownik ortograficzny PWN*, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/fandom.html> [dostęp: 05.04.2018].
- Witosz B. [2017], *Czy hejt to problem genologiczny?*, [w:] *Współczesne media. Gatunki w mediach*, Hofman I., Kępa-Figura D. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Włodarczyk A., Tymińska M. [2012], *Fan fiction a literacka rewolucja fanowska. Próba charakterystyki zjawiska*, „Panoptikum”, nr 11 (18), s. 90–110.